

นโยบายส่งเสริมการอ่านของประเทศสวีเดน *

ประเทศสวีเดนมีอัตราการอ่านออกเขียนได้ของประชากรอยู่ในระดับร้อยละ 99.0 (ข้อมูลจาก The United Nations Educational, Scientific and Cultural at Organization: UNESCO, 2007) โดยภาครัฐมีบทบาทสำคัญอย่างสูงในการผลักดันและดำเนินนโยบายด้านส่งเสริมการอ่าน ทั้งนี้เป้าหมายของนโยบายการอ่านคือการสร้างสรรค์และผลิตวรรณกรรมคุณภาพให้กระจายไปถึงทุกคนทั่วประเทศอย่างเท่าเทียมกัน โดยรัฐบาลใช้มาตรการต่างๆ ผ่านทางนโยบายราคา นโยบายภาษี การให้เงินอุดหนุน การจัดตั้งหน่วยงานใหม่เพื่อเป็นกลไกเสริมหน่วยงานหลักอย่างเช่นโรงเรียนและห้องสมุด ตลอดจนการสนับสนุนสำนักพิมพ์และธุรกิจร้านจำหน่ายหนังสือ การดำเนินนโยบายในระยะเวลา 40 ปีที่ผ่านมา พอจะสรุปและนำเสนอการดำเนินงานมาเป็นแนวทางสำหรับประเทศไทยได้ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

การวิจัยในฐานะที่เป็นฐานความรู้ทางนโยบาย

การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านในสังคมสวีเดนมีมาอย่างต่อเนื่องยาวนานกว่าร้อยปี โดยมีงานวิจัยเด่นๆ ที่ยังถูกอ้างอิงถึง เป็นฐานของความรู้ทั้งทางด้านวิชาการและมีอิทธิพลต่อกระบวนการกำหนดนโยบายด้านการอ่านของประเทศสวีเดน อาทิ ผลงานของมหาวิทยาลัย Uppsala ซึ่งเผยแพร่ในช่วงประมาณกลางทศวรรษ 1960 เป็นงานวิจัยระดับประเทศที่ดำเนินการค้นคว้าวิจัยด้านการอ่านและนโยบายการอ่านออกเขียนได้ของชาวสวีเดน ย้อนหลังไปตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 20 เพื่อศึกษาถึงจุดมุ่งหมายหรือแรงจูงใจในการอ่าน ตลอดจนผลของการนำเอานโยบายการอ่านออกเขียนได้ (Literary policy) ไปใช้ทั่วทั้งประเทศอย่างต่อเนื่อง ซึ่งถือเป็นเป้าหมายทางการเมืองข้อหนึ่งของรัฐบาลทุกชุดที่เข้ามาบริหารประเทศ เพื่อให้การอ่านเป็นเครื่องมือที่ประชาชนสามารถบรรลุถึงความเท่าเทียมกันทางสังคม

ผลการวิจัยพบว่าประเทศสวีเดนมีคนอ่านหนังสือเพื่อความเพลิดเพลินและเพื่อการพัฒนาตนเองอยู่เป็นจำนวนมาก และนิสัยการอ่านได้รับการปลูกฝังมาพร้อมๆ กับการขับเคลื่อนด้านการศึกษา ย้อนหลังไปเป็นเวลาหลายร้อยปี งานวิจัยชิ้นนี้ถูกนำมาใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงที่พบได้ในวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาปริญญาเอกจำนวนมากในเวลาต่อมา

ในปลายทศวรรษ 1960 มีการทำวิจัยครั้งใหญ่ในชื่อที่เรียกว่า Litteraturutredningen หรือรายงานการสำรวจวรรณกรรม มีจำนวนหลายพันหน้า ต้องแยกออกเป็นเล่มถึง 5 เล่ม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะแนะนำวิธีการเลือกหนังสืออ่าน วิธีการกระจายหนังสือ และการผลิตวรรณกรรม

* บทความนี้เรียบเรียงจาก รายงานการศึกษาวิจัยเรื่อง “นโยบายส่งเสริมการอ่านของไทย: ศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศ” โดยสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (TK park) มอบหมายให้คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ เป็นผู้ดำเนินการวิจัย แล้วเสร็จสมบูรณ์เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2552 ทั้งนี้ ฝ่ายวิชาการ สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ ได้ติดต่อขอเนื้อหาส่วนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการอ่านของประเทศสวีเดนนำมาเขียนและเรียบเรียงใหม่ เพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบการนำเสนอและวิจารณ์ในงานสัมมนาเวทีสาธารณะเพื่อผลักดันนโยบายการอ่าน (TK Forum 2010) วันที่ 26 สิงหาคม 2553 ณ โรงแรมโนโวเทล ปทุมวัน กรุงเทพฯ ข้อมูลและเนื้อหาในเอกสารจึงอาจมีส่วนที่ยังต้องปรับปรุงแก้ไข หากผู้ใดต้องการนำไปอ้างอิงหรือเผยแพร่ กรุณาขออนุญาตจากสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ก่อนนำไปใช้

ในปี ค.ศ.1980 กลุ่มนักเขียนและนักหนังสือพิมพ์ ต่างวิพากษ์วิจารณ์ถึงความเสื่อมถอยด้านคุณภาพการอ่านหนังสือของชาวสวีดิช โดยเฉพาะการอ่านหนังสือประเภทวรรณกรรม โดยระบุว่าห้องสมุดเป็นต้นเหตุของความเสื่อมถอยดังกล่าว เพราะไม่ได้ทำหน้าที่เป็นช่องทางในการกระจายวรรณกรรมที่ดีมีคุณภาพไปสู่ผู้อ่านอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม และไม่แสดงบทบาทในการส่งเสริมหรือยกระดับความเข้าใจในการอ่านวรรณกรรมให้ลึกซึ้งขึ้น พร้อมกับตั้งคำถามสำคัญที่กลายเป็นกระแสทางสังคมว่า “ทำอย่างไรจึงจะกระจายเผยแพร่วรรณกรรมที่มีคุณค่าไปสู่ปัจเจกบุคคลให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้?”

ด้วยเหตุนี้จึงมีการวิจัยระดับชาติเพื่อสำรวจห้องสมุดประชาชน ในชื่อ Folkbiblioteksutredningen ผลของการวิจัยนำไปสู่การจัดหมวดหมู่หนังสือวรรณกรรมคุณภาพถึง 3,000 เรื่อง และข้อค้นพบว่าห้องสมุดประชาชนไม่ได้ก่อให้เกิดความเสื่อมถอยด้านคุณภาพการอ่านของชาวสวีดิช เพียงแต่ที่ผ่านมาไม่ได้มีการจัดเก็บข้อมูลหรือสถิติการยืมวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดี ซึ่งเป็นที่นิยมและมีอัตราการยืมคืนหมุนเวียนถึงร้อยละ 75 ของหนังสือหมวดวรรณกรรม งานวิจัยชิ้นนี้ยังได้นำเสนอแนวทางที่ห้องสมุดประชาชนควรจะดำเนินการ โดยเฉพาะด้านการบริหารจัดการหนังสือประเภทวรรณกรรม ซึ่งจะมีผลอย่างสำคัญต่อนโยบายการผลิตและกระจายหนังสือวรรณกรรมสู่ผู้อ่าน ไปจนถึงนโยบายการอ่านของประเทศ

ปี ค.ศ.2000 มหาวิทยาลัย Boras และมหาวิทยาลัย Gothenburg ร่วมกันทำวิจัยเพื่อศึกษาลักษณะนิสัยที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมของชาวสวีเดน ผลการวิจัยที่ดีพิมพ์เผยแพร่ในปีต่อมาในชื่อ Cultural Barometer 2000 ระบุว่า ห้องสมุดเป็นสถานที่ที่มีบทบาทสำคัญต่อการอ่าน และพบว่าการแวะเวียนเข้าห้องสมุด ตลอดจนการอ่านหนังสือ ถือเป็นวิถีชีวิตและวัฒนธรรมหลักของชาวสวีเดน ส่วนข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณที่น่าสนใจ พบว่า

- มากกว่าร้อยละ 80 อ่านหนังสือเพื่อความเพลิดเพลินอย่างน้อยปีละ 1 เรื่อง
- ประมาณร้อยละ 70 ของกลุ่มตัวอย่างอายุที่มีอายุ 9 ปีถึง 79 ปี มักจะเข้าไปใช้บริการในห้องสมุด
- กลุ่มตัวอย่างที่เป็นชนชั้นแรงงานมักจะไปใช้บริการที่ห้องสมุดประชาชน
- ผู้หญิงอ่านหนังสือมากกว่าผู้ชาย
- คนที่มีการศึกษาสูงอ่านหนังสือมากกว่าคนที่มีการศึกษาต่ำ
- ประชากรในเมืองใหญ่อัตราการอ่านมากกว่าผู้คนที่อาศัยอยู่ในเมืองเล็ก
- ผู้สูงอายุมีอัตราการอ่านเพิ่มสูงขึ้น

ตลาดหนังสือกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายราคา

ก่อนปี ค.ศ.1970 รัฐบาลสวีเดนใช้นโยบายควบคุมราคาหนังสือในตลาด และควบคุมแหล่งขายหนังสือ จนกระทั่งเกิดวิกฤติความผันผวนของตลาดหนังสือในปี ค.ศ.1970 เป็นผลให้จำนวนสำนักพิมพ์ลดลง ราคาหนังสือเพิ่มสูงขึ้น ยอดขายหนังสือลดลง จนมีผู้เสนอให้รัฐบาลนำแนวทางของประเทศนอร์เวย์ หรือ Norwegian Model มาใช้ คือระบบแจกจ่ายหนังสือและรายชื่อหนังสือแนะนำไปยังห้องสมุด

ประชาชนโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย แต่รัฐบาลสวีเดนตัดสินใจเลือกเปลี่ยนจากนโยบายควบคุมราคาหรือการกำหนดราคาดังกล่าวแบบคงที่มาเป็น การเปิดเสรี (Free Pricing) แทนในวันที่ 1 เมษายน ค.ศ.1970 โดยมีข้อกำหนดระหว่างผู้ค้าที่เรียกว่า “ข้อตกลงทางการค้าทั่วไประหว่างสำนักพิมพ์สวีเดนและสมาคมผู้จัดจำหน่ายหนังสือ” นำมาใช้เป็นกติกาทางธุรกิจร่วมกันระหว่างร้านหนังสือกว่า 300 แห่ง และสำนักพิมพ์ประมาณ 60 แห่ง เพื่อรักษาเสถียรภาพของราคาและปริมาณการพิมพ์ และเป็นกลไกในช่วงที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่างก็ต้องใช้เวลาในการปรับตัวรับมือกับสภาพแวดล้อมใหม่ทางธุรกิจ

แต่ผลของการเปลี่ยนแปลงนโยบายราคาในช่วงแรกๆ กลับทำให้สำนักพิมพ์ขนาดใหญ่มีการรวมตัวกัน ทำให้การตั้งราคาดังกล่าวบางครั้งก็ไม่เป็นไปตามข้อตกลงการค้าทั่วไป ในขณะที่สำนักพิมพ์ขนาดเล็กต่างทยอยปิดตัวลง จนนำมาสู่ความกังวลจากหลายภาคส่วนในสังคมสวีเดนว่าจะเกิดความเสื่อมถอยทางด้านวัฒนธรรมของประเทศ รัฐบาลจึงพยายามหาแนวทางใหม่ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น การจัดตั้งชมรมหนังสือ (The Book Club) ที่เน้นจัดพิมพ์วรรณกรรมประเภทนวนิยายคุณภาพ โดยตั้งราคาขายเพียงครึ่งหนึ่งของราคาปกติที่จำหน่ายในร้านหนังสือ จุดมุ่งหมายคือการเพิ่มผู้เล่น (player) ในตลาดผู้จัดพิมพ์และผู้จัดจำหน่าย เพื่อแทรกแซงราคาให้มีการแข่งขันมากขึ้น และทดแทนการล้มหายตายจากไปของสำนักพิมพ์ขนาดเล็ก

ข้อตกลงการค้าทั่วไป ถูกยกเลิกอย่างเป็นทางการใน ค.ศ.1992 เมื่อตลาดหนังสือเริ่มปรับตัวเข้าสู่ระบบการแข่งขันที่สูงขึ้นเป็นลำดับ โดยหลักๆ จะเป็นการขบเคี้ยวกันระหว่างผู้จัดจำหน่ายหนังสือหรือสายส่งกับชมรมหนังสือ ผลของการเปลี่ยนแปลงนโยบายราคาในระยะเวลาประมาณ 20 ปีทำให้ร้านค้าปลีกและร้านค้าประเภทสาขาเครือข่าย (bookstore chains) เติบโตขยายตัวเพิ่มขึ้น มีการต่อรองเงื่อนโซ่ที่เอื้ออำนวยต่อการแข่งขันมากยิ่งขึ้น รวมถึงการเพิ่มส่วนลดให้กับร้านขายปลีก ตลอดจนเกิดกระบวนการส่งเสริมการขายที่ล้วนเป็นประโยชน์ต่อผู้ซื้อหรือผู้อ่าน

ปี ค.ศ.1994 รัฐบาลประกาศบังคับใช้กฎหมายการแข่งขัน (The Competition Law) กำหนดข้อห้ามเด็ดขาดที่เป็นการกีดขวางหรืออุปสรรคต่อการแข่งขันทางการผลิต การค้าสินค้าและบริการที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภค รวมถึงเงื่อนโซ่ที่ไม่ยุติธรรมในการซื้อขายและการให้ส่วนลด (Discounts) หากมีการโฆษณาหรือขายในราคาพิเศษที่แตกต่างไปจากราคาปกติทั่วไป (normal price) ผู้ขายจะต้องขายหนังสือในราคาปกติทั่วไปก่อนในช่วงระยะเวลาหนึ่งตามที่กฎหมายกำหนด จากนั้นจึงจะขายในราคาพิเศษได้ นอกจากนี้ยังกำหนดให้ห้องสมุดและหน่วยงานภาครัฐจัดซื้อหนังสือโดยวิธีการประมูล เป็นต้น ถือเป็นการสิ้นสุดยุคแห่งการควบคุมราคาหนังสืออย่างแท้จริง

หลังจาก ค.ศ.1970 เป็นต้นมา ตลาดหนังสือของสวีเดนมีการปรับตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไปในช่วงเปลี่ยนผ่านจากผลกระทบของนโยบายราคา โดยทั่วไป ร้านหนังสือและห้องสมุดจะกระจายตัวอยู่ในทุกพื้นที่ที่มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น โดยเฉพาะในเขตเทศบาลขนาดใหญ่ ร้อยละ 75 ของเทศบาลจำนวน 289 แห่งมีร้านหนังสือรวมกันถึง 400 ร้าน และมีร้านค้าหนังสือเคลื่อนที่ขนาดเล็กมากกว่า 100 ร้าน (อีก ร้อยละ 25 ของจำนวนเทศบาลยังไม่มีร้านหนังสือ เนื่องจากจำนวนประชากรเบาบางคือต่ำกว่า 10,000

คน) อย่างไรก็ตาม สถิติจำนวนร้านหนังสือกลับลดลงอย่างต่อเนื่องทุกปีจนกระทั่งถึงปี ค.ศ.2002 ซึ่งมีการประกาศลดภาษีมูลค่าเพิ่ม จำนวนร้านหนังสือจึงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

ตลาดหนังสือเสรี ยังทำให้เกิดการพัฒนาและความร่วมมือมากขึ้นระหว่างร้านหนังสือและร้านเครื่องขายในรูปแบบต่างๆ การเป็นเจ้าของธุรกิจขายหนังสือในประเทศสวีเดนนับว่าเป็นธุรกิจที่เล็กมาก ร้านหนังสือประเภทที่มีเจ้าของเป็นสมาคมหรือองค์กรสาธารณะ เช่น Akademibokhandeln (สหกรณ์แห่งสวีเดนเป็นเจ้าของ) มีสาขา 27 แห่ง เป็นผู้จัดจำหน่ายรายใหญ่ที่สุด และ Wettergrens Bokhandeln AB มีสาขา 7 แห่ง ส่วนร้านหนังสือประเภทเจ้าของคนเดียว (individually owned outlets) ที่ใหญ่ที่สุดคือ Bokia มีร้านสาขาเครื่องขายถึง 104 ร้าน และร้าน Julbocken มีสาขาเครื่องขาย 32 ร้าน ผู้จัดจำหน่ายรายใหญ่และเครื่องขายร้านหนังสือครอบคลุมการกระจายหนังสือทั่วไปในท้องตลาดประมาณร้อยละ 80 ส่วนอินเทอร์เน็ตมีส่วนแบ่งตลาดอยู่ประมาณร้อยละ 8 และกำลังเติบโตขึ้นเรื่อยๆ

นโยบายที่ส่งผลกระทบต่อราคาหนังสือ และนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงด้านอื่นๆ ตามมาอย่างขนานใหญ่ คือการที่รัฐบาลสวีเดนตัดสินใจลดภาษีมูลค่าเพิ่มในสินค้ากลุ่มหนังสือและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง จากเดิมร้อยละ 25 เหลือเพียงร้อยละ 6 ในเดือนธันวาคม ค.ศ.2002 สำนักงานสถิติแห่งชาติของสวีเดนระบุว่า การลดภาษีมูลค่าเพิ่มทำให้ต้นทุนค่าใช้จ่ายเพื่อซื้อหนังสือเด็กลดลง ขณะที่ต้นทุนการผลิตหนังสือทั่วไปลดต่ำลงอย่างมาก ทำให้ราคาหนังสือถูกลง และยอดขายหนังสือของสำนักพิมพ์ต่างๆ เพิ่มขึ้น นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงนิสัยการอ่าน แม้แต่กลุ่มผู้ใหญ่ที่ไม่ค่อยอ่านหนังสือก็เปลี่ยนนิสัยมาอ่านหนังสือเพิ่มขึ้น จำนวนสมาชิกของสมาคมผู้จำหน่ายหนังสือแห่งสวีเดนซึ่งเคยมีอัตราการลดลงหรือไม่ก็คงที่ทุกปีนับจาก ค.ศ. 1978 ถึง ค.ศ. 2001 กลับเพิ่มขึ้น 24 รายใน ค.ศ.2003 (ดูรายละเอียดอื่นเพิ่มเติมในหัวข้อ “ผลของนโยบายลดภาษีมูลค่าเพิ่ม”)

ในช่วงเวลาเดียวกัน ห้างสรรพสินค้าและร้านค้าประเภท hyper market ก็ขายหนังสือได้ในจำนวนที่มากขึ้น และหนังสือกลายเป็นสิ่งที่สามารถหาซื้อได้ในร้านค้าซึ่งมิได้จำหน่ายหนังสือมาก่อน ยอดจำหน่ายหนังสือทางอินเทอร์เน็ตก็เพิ่มขึ้นอย่างมากด้วย สะท้อนให้เห็นถึงช่องทางการเข้าถึงหนังสือของผู้อ่านที่สะดวกมากขึ้นในขณะที่ราคาหนังสือหรือต้นทุนการอ่านลดลงอันเป็นผลจากการลดภาษี

ปี ค.ศ.2007 ปริมาณหนังสือที่มีการจำหน่ายในประเทศสวีเดนสูงถึง 80 ล้านเล่ม เป็นยอดขายหนังสือที่พิมพ์ซ้ำ 45.6 ล้านเล่ม หนังสือใหม่ 28 ล้านเล่ม ที่เหลือเป็นหนังสือนำเข้า หากพิจารณาเฉพาะหนังสือประเภทนวนิยายที่เขียนโดยนักเขียนชาวสวีดิช มียอดพิมพ์และจำหน่ายเพิ่มขึ้นเกือบ 5 ล้านเล่ม สะท้อนให้เห็นว่านักเขียนชาวสวีดิชได้รับความนิยมจากผู้อ่านมากขึ้น มูลค่าตลาดหนังสือโดยรวมคิดเป็นประมาณ 7 พันล้านสวีดิชโครน หรือประมาณ 28,000 ล้านบาท

ผลของนโยบายลดภาษีมูลค่าเพิ่ม

สวีเดนและเดนมาร์ก เป็นสองประเทศที่มีอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) สูงที่สุดสำหรับหนังสือ คือ ร้อยละ 25 ในขณะที่ประเทศอื่นๆ ในยุโรปมีการลด VAT หรือบางประเทศก็ไม่เก็บเลย โดยทั่วไปแล้วภาษีที่จัดเก็บในอัตราสูงจะมีผลให้ระดับราคาสินค้าสูงขึ้นด้วย ประเมินการว่ารัฐบาลสวีเดนมีรายได้จาก VAT ที่เก็บจากอุตสาหกรรมหนังสือเป็นจำนวนถึง 700–800 ล้านสวีดิชโครน หรือเฉลี่ยปีละประมาณ 3,000 ล้านบาท

ต่อมาในเดือนธันวาคม ค.ศ. 2002 รัฐบาลตัดสินใจลดภาษีมูลค่าเพิ่มลงเหลือร้อยละ 6 เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการอ่านแก่ประชาชน ส่งผลกระทบทางบวกต่ออุตสาหกรรมหนังสืออย่างชัดเจน ราคาหนังสือลดลงทันทีร้อยละ 15 ทำให้ปริมาณการซื้อหนังสือและยอดขายของสำนักพิมพ์เพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 14 แม้ว่าในช่วงปีแรกจะยังไม่เห็นผลชัดเจนมากนักในส่วนของคุณภาพหนังสือปกอ่อน และยังไม่มีการสำรวจวิจัยชี้ชัดว่าเป้าหมายของนโยบายที่มุ่งหวังจะจูงใจให้กลุ่มผู้มีรายได้น้อยเปลี่ยนพฤติกรรมมาซื้อหนังสือเพิ่มขึ้นหรือไม่ แต่นโยบายลดภาษีมูลค่าเพิ่มก็มีส่วนดึงดูดกลุ่มผู้อ่านหน้าใหม่ให้ซื้อหนังสือเพิ่มมากขึ้น

หนึ่งปีหลังการลดภาษีมูลค่าเพิ่ม ยอดขายรวมของสมาชิกสมาคมผู้จัดพิมพ์หนังสือสูงมากกว่า 40 ล้านเล่ม นับเป็นสถิติการจำหน่ายสูงที่สุดที่ได้มีการบันทึกไว้ ส่วนธุรกิจร้านหนังสือถึงแม้จะได้รับผลกระทบจากการแข่งขันด้านราคาอย่างรุนแรงจากร้านหนังสือทางอินเทอร์เน็ต แต่ยอดจำหน่ายและอัตราผลตอบแทนของผู้ค้าปลีกและร้านค้าหนังสือกลับเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 20 เป็นสาเหตุที่ทำให้มีผู้สนใจเข้ามาทำธุรกิจร้านหนังสือกันมากขึ้น และมีผลต่อจำนวนร้านหนังสือที่เพิ่มขึ้นตั้งแต่ ค.ศ.2002 เป็นต้นมา

ประเภทหนังสือที่ได้รับผลกระทบทางบวกจากนโยบายลดภาษีมูลค่าเพิ่ม ได้แก่ หนังสือนวนิยาย (Fiction) หนังสือเด็ก (Children's books) หนังสือที่ไม่ใช่นวนิยาย (Non-Fiction) เช่น ตำราอาหาร เรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติ คู่มือต่างๆ หนังสือชีวประวัติ วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ปรัชญา และจิตวิทยา ส่วนหนังสือเรียนไม่ได้รับผลทางบวกจากการลดภาษีมูลค่าเพิ่มมากนัก เนื่องจากไม่ใช่ต้นทุนของการดำเนินการ เพราะสำนักพิมพ์ใช้ระบบขายตรงไปยังโรงเรียนโดยไม่ผ่านร้านหนังสือหรือสายส่ง (ตัวแทนจำหน่าย)

หน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินนโยบายการอ่าน

ชมรมหนังสือแห่งสวีเดน (The Swedish Book Club)

ชมรมหนังสือเกิดขึ้นมาในช่วงทศวรรษ 1970 เพื่อเป็นผู้เสนอรายใหม่ในตลาดหนังสือเสรี มีบทบาทสำคัญในตลาดที่กำลังปรับตัวจากการควบคุมราคาไปสู่การแข่งขัน โดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล ดำเนินการโดยสำนักพิมพ์ที่มีความชำนาญการเฉพาะ และนำเอาเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้รวบรวม

และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบสนองความต้องการของสำนักพิมพ์และผู้อ่านทั่วไปที่เป็นสมาชิก ทำให้การผลิตและการกระจายหนังสือเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ชมรมหนังสือจะนำเสนอข้อมูลทางเลือกใหม่ๆ ในเรื่องของประเภทและราคาหนังสือที่เหมาะสม เพื่อให้หนังสือดีและมีความน่าสนใจถูกผลิตและกระจายไปถึงผู้อ่านอย่างทั่วถึง เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันทางการตลาดในระดับปกติ และมีปริมาณการจัดพิมพ์หนังสือแต่ละเรื่องให้เหมาะสมกับความต้องการสอดคล้องกับราคาจำหน่าย โดยทำหน้าที่เป็นผู้แจ้งข่าวสารและสารสนเทศแก่สมาชิกถึงการเปลี่ยนแปลงของราคา ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อสมาชิกทั้งที่เป็นผู้ผลิตและผู้อ่านให้ได้รับรู้และสามารถวางแผนการตัดสินใจได้ล่วงหน้า

Swedish National Council for Cultural Affairs (NCCA)

นอกจากชมรมหนังสือที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ แต่ดำเนินการโดยองค์กรภาคเอกชนที่มีความเชี่ยวชาญชำนาญในตลาดหนังสือแล้ว รัฐบาลสวีเดนยังจัดตั้งหน่วยงานใหม่ที่มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมรอยต่อการทำงานเพื่อให้ผลลัพธ์ของนโยบายเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ที่สำคัญได้แก่ Swedish National Council for Cultural Affairs หรือ NCCA ซึ่งตั้งขึ้นในปี ค.ศ.1974 ทำหน้าที่ดำเนินนโยบายด้านวัฒนธรรมและการศึกษา สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม มีขอบเขตความรับผิดชอบอย่างกว้างขวางครอบคลุมทั้งเรื่องการเงิน การเป็นแหล่งสนับสนุนทางการเงิน และการให้คำแนะนำแก่กระทรวงวัฒนธรรมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทุกประเภท อาทิ พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ โรงภาพยนตร์ โรงละคร ศูนย์วัฒนธรรม และห้องสมุดประชาชน

สำนักพิมพ์ Easy-to-Read และมูลนิธิ Easy-to-Read

สำนักพิมพ์ Easy-to-Read แห่งประเทศสวีเดนมีวัตถุประสงค์ที่จะผลิตและผลักดันวรรณกรรมตลอดจนความสามารถในการเข้าถึงข่าวสารการอ่านของกลุ่มคนวัยผู้ใหญ่ที่ประสบปัญหาอ่านหนังสือไม่ออก มีอุปสรรคและข้อจำกัดในการอ่าน หรือขาดทักษะทางภาษา (เช่น กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีภาษาของตนเองและไม่เข้าใจภาษากลาง) สำนักพิมพ์ Easy-to-Read บริหารงานโดยมูลนิธิ Easy-to-Read และดำเนินการจัดพิมพ์หนังสือประเภท Easy-to-Read มาตั้งแต่ ค.ศ.1968 โดยมีรัฐสภาและรัฐบาลสวีเดนคอยกำกับดูแลและวางแผนนโยบาย

กลุ่มเป้าหมายของหนังสือ Easy-to-Read รวมไปถึงกลุ่มผู้มีความบกพร่องทางการอ่าน (กลุ่มที่มีข้อจำกัดในด้านการเรียนรู้และความเข้าใจ) กลุ่มผู้มีความผิดปกติทางสมองที่ทำให้เกิดความลำบากในการอ่านและการสะกดคำ กลุ่มพิการทางหูมาตั้งแต่เกิด กลุ่มคนวัยชรา กลุ่มไร้การศึกษา กลุ่มที่มีปัญหาทางสังคม กลุ่มผู้อพยพ ตลอดจนกลุ่มนักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียน

มูลนิธิ Easy-to-Read พยายามปรับปรุงและจัดพิมพ์วรรณกรรมคลาสสิก หนังสือที่เขียนขึ้นใหม่ และเพิ่งได้รับการตีพิมพ์ รวมทั้งหนังสือที่เขียนโดยตรงสำหรับ Easy-to-Read ซึ่งมีทั้งที่เป็นนวนิยายและไม่ใช่นวนิยาย และครอบคลุมหนังสือทุกแนว เช่น เรื่องสั้น โคลงกลอน เรื่องลึกลับ ความรัก เรื่องตลก

ขบขัน โดยเน้นให้อ่านง่ายและเพลิดเพลิน ด้วยความเชื่อว่าหากผลิตหนังสือที่อ่านง่าย ๆ ให้แก่คนกลุ่มนี้ได้ ก็จะสามารถอ่านได้ง่ายสำหรับกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ ด้วย

การเขียนหนังสือ Easy-to-Read มีหลักการอยู่ว่าจะต้องเขียนอย่างเป็นรูปธรรม มีความต่อเนื่อง มีเหตุผล ตรงไปตรงมา เรียบง่าย ไม่มีการบรรยายเยิ่นเย้อหรือมีตัวละครเข้ามาเกี่ยวข้งมากเกินไป หลีกเลี่ยงการใช้ภาษาเชิงสัญลักษณ์หรือคำอุปมาอุปไมย เขียนกระชับ ไม่ใช่คำยาก มีการจัดวางโครงเรื่องที่เรียงลำดับตามวันเวลา และต้องไม่มีลักษณะที่เน้นการสั่งสอนมากเกินไป เป็นหนังสือสารบันเทิงที่กระตุ้นให้ผู้อ่านรู้สึกอยากอ่าน และจากหลักการที่ว่า “รูปภาพเพียงรูปเดียวสามารถบรรยายหรือพรรณนาได้เป็นพัน ๆ คำ” จึงทำให้หนังสือ easy-to-read ส่วนใหญ่ใช้ภาพถ่ายหรือภาพถ่ายเส้นที่ช่วยเร่งเร้าอารมณ์ความรู้สึก ประกอบการอธิบายเนื้อหา เพื่อสื่อสารถึงบรรยากาศที่ได้อธิบายไว้ในบริบท สิ่งเหล่านี้จะช่วยเอื้ออำนวยต่อความเข้าใจของกลุ่มผู้อ่านที่บกพร่องทางปัญญาให้เกิดความเข้าใจและตีความเนื้อหาในหนังสือได้อย่างเป็นรูปธรรมดียิ่งขึ้น

ในส่วนของการดัดแปลงวรรณกรรมคลาสสิกให้เป็นหนังสือ Easy-to-Read จะให้ความสำคัญกับการคงไว้ของบรรยากาศและอารมณ์ความรู้สึก รวมทั้งประเด็นหลักๆ ของผู้เขียนดั้งเดิม ดังนั้นการดัดแปลงจึงต้องมีลักษณะของการนำมาเล่าใหม่ (re-telling) มิใช่การแปล

นอกจากหนังสือแล้ว ยังมีการจัดทำหนังสือพิมพ์ในลักษณะ Easy-to-Read เพื่อกลุ่มผู้อ่านที่มีปัญหาในการอ่านเช่นกัน โดยเป็นหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ขนาด 8 หน้า ที่จัดพิมพ์เฉพาะกลุ่มเป้าหมาย เช่น กลุ่มเด็กนักเรียนในโรงเรียนที่มีอายุตั้งแต่ 10 ถึง 12 ปี กลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาน้อย คนชรา และกลุ่มผู้อพยพเข้าเมืองหรือคนที่กำลังเรียนภาษาสวีดิช นำเสนอข่าวในประเทศ ข่าวต่างประเทศ ข่าวกีฬา ศิลปวัฒนธรรม เหมือนกับหนังสือพิมพ์ฉบับดั้งเดิม เพียงแต่เขียนด้วยภาษาสวีดิชแบบง่ายๆ และสันกว่า ข่าวส่วนใหญ่จะใช้ภาพประกอบ บางเรื่องเขียนขึ้นใหม่ บางเรื่องดัดแปลงจากสำนักข่าว หรือจากหนังสือพิมพ์และสื่ออื่นๆ

มูลนิธิ Easy-to-Read ใช้สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ วิดีโอ เพื่อสื่อสารประชาสัมพันธ์ถึงหนังสือ Easy-to-Read ไปยังกลุ่มคนที่มีอุปสรรคด้านการอ่าน แต่วิธีที่ได้ผลที่สุดคือการเผยแพร่แจกจ่ายแคตตาล็อกและจดหมายข่าวประชาสัมพันธ์รายชื่อหนังสือที่มีการจัดพิมพ์ให้กับสมาชิกและกลุ่มเป้าหมาย ผู้ที่สนใจสามารถสั่งซื้อได้ทางไปรษณีย์ ซึ่งเป็นวิธีจัดจำหน่ายของหนังสือประเภทนี้

ปัจจุบันมีการจัดพิมพ์หนังสือในลักษณะ Easy-to-Read ประมาณ 15-20 เรื่องต่อปี โดยประมาณการว่ามีชาวสวีดิชประมาณ 300,000 ถึง 500,000 คน ที่ได้รับประโยชน์จากหนังสือ Easy-to-Read โดยเฉพาะกลุ่มคนที่มีอุปสรรคในการอ่านและความเข้าใจในการอ่านเอกสารหรือหนังสือ นอกจากนี้หนังสือ Easy-to-Read ยังเป็นจุดเริ่มต้นในการจุดประกายความสนใจ ก่อให้เกิดความมั่นใจในตนเอง และเปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้ปรับปรุงทักษะการอ่านต่อไปอีกด้วย

มูลนิธิหนังสือแห่งสวีเดน (Swedish Book Foundation)

มีภารกิจหลักในการวิจัยด้านการอ่าน การเขียน และการดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อส่งเสริมการอ่านของประชาชนชาวสวีเดน รวมทั้งจัดทำโครงการรณรงค์หนังสือสำหรับเด็ก “หนังสือหนึ่งเล่มเพื่อเด็กทุกคน” (A Book for Every Child Campaign)

โครงการ “หนังสือหนึ่งเล่มเพื่อเด็กทุกคน” เริ่มต้นดำเนินการนำร่องกับโรงเรียน 2-3 แห่งตั้งแต่ ค.ศ.1996 โดยความร่วมมือกับสมาคมผู้จำหน่ายหนังสือแห่งสวีเดน จุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการอ่านของเด็กด้วยกิจกรรม “คุยเรื่องหนังสือ” (Book talk) เป็นกิจกรรมการอ่านในโรงเรียนและห้องสมุดที่ใช้หนังสือเป็นสื่อกลางของเรื่องราวในการพูดคุยสนทนา รวมทั้งการเดินทางแวะเวียนไปเยี่ยมร้านหนังสือ เพื่อให้เด็ก ๆ ที่เข้าร่วมโครงการได้เลือกหนังสือไปอ่านได้ฟรี ในการเปิดรับสมัครช่วงแรก ผู้เข้าร่วมโครงการถูกจำกัดไว้เพียง 200 คน โดยการดำเนินกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นจะมาจากการตกลงร่วมกันระหว่างผู้ขายหนังสือ บรรณารักษ์ ครู และเด็ก และมีการนำเสนอแผนกิจกรรมที่จะดำเนินการในลักษณะรายงานสั้นๆ ก่อนที่จะดำเนินการจริง ความสำเร็จของโครงการนี้ทำให้มีการขยายเป็นโครงการระดับชาติในระหว่างปี ค.ศ.2002 ถึง 2007

รัฐบาลสวีเดนต่อยอดความสำเร็จของโครงการนี้ใน ค.ศ.2008 ด้วยการให้เงินอุดหนุนแก่สำนักพิมพ์ En Bok för alla หรือหนังสือสำหรับทุกคน (Books for Everyone) เป็นจำนวนถึง 10 ล้านสวีดิชโครน (ประมาณ 40 ล้านบาท) เพื่อจัดพิมพ์วรรณกรรมคุณภาพในราคาถูก และทุกปีสำนักพิมพ์จะจัดพิมพ์แคตตาล็อกรายชื่อหนังสือใหม่และเรื่องย่อแจกจ่ายให้กับห้องสมุดประชาชน โรงเรียน และนักอ่านทั่วไป เป็นการจุดประกายความสนใจและให้สารสนเทศที่จำเป็นต่อการตัดสินใจซื้อหนังสือที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้อ่านแต่ละคน

สถาบันการเงินสำหรับอุตสาหกรรมหนังสือ (The Book Industry Finance Institute: BFI)

จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ.1977 ทำหน้าที่พัฒนาและให้สินเชื่อในตลาดหนังสือของสวีเดน รวมถึงการติดตามพัฒนาการในตลาดหนังสือ โดยเฉพาะผู้ประกอบการธุรกิจร้านหนังสือ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้คำแนะนำและความช่วยเหลือแก่ผู้ขายหนังสือ ทั้งด้านการลงทุนและการสนับสนุนทางการเงิน เพื่อรักษาและเสริมสร้างความแข็งแกร่งของเครือข่ายร้านหนังสือ และเพิ่มช่องทางเข้าถึงวรรณกรรมอันทรงคุณค่าผ่านร้านหนังสือ นอกจากนี้ ยังให้เงินสนับสนุนการจัดพิมพ์วรรณกรรมและหนังสือของกลุ่มผู้อพยพ ชนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มชาติพันธุ์ที่ใช้ภาษาของตน จำนวน 50-80 เล่มเป็นประจำทุกปี ทั้งนี้ BFI จะต้องจัดทำรายงานเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาตลาดหนังสือเป็นรายไตรมาสและรายงานประจำปีเสนอต่อรัฐบาลอีกด้วย

รัฐบาลกับการสนับสนุนทางการเงิน

ประเทศนอร์เวย์และสวีเดน เป็นเพียง 2 ประเทศในยุโรปที่รัฐบาลให้เงินอุดหนุนเพื่อการจัดพิมพ์หนังสือ โดยเฉพาะประเทศสวีเดนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาให้เงินอุดหนุนแก่สำนักพิมพ์เป็นคณะกรรมการระดับชาติ เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี ค.ศ.1975 เงินอุดหนุนจากรัฐบาลเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการส่งเสริมและรักษามาตรฐานคุณภาพและความหลากหลายของหนังสือ โดยเน้นให้ความสำคัญกับวรรณกรรมคุณภาพและวรรณกรรมเด็ก เงินอุดหนุนนี้ยังรวมไปถึงการจัดพิมพ์และจัดส่งแคตตาล็อกรายชื่อหนังสือให้กับห้องสมุดโรงเรียนและห้องสมุดประชาชนทั่วประเทศ

นับตั้งแต่ ค.ศ.1975 เป็นต้นมา รัฐบาลสวีเดนให้เงินสนับสนุนการจัดพิมพ์วรรณกรรมเป็นจำนวน 700-750 เรื่องต่อปี หนังสือเหล่านี้จะได้รับการประเมินและคัดเลือกโดยกลุ่มผู้ชำนาญการอิสระ ทั้งที่เป็นนักเขียน นักแปล นักวิจารณ์ ครู บรรณาธิการ และผู้เชี่ยวชาญด้านอื่นๆ โดยมีเกณฑ์การพิจารณาที่เป็นมาตรฐาน นโยบายให้เงินอุดหนุนทำให้หนังสือวรรณกรรมที่ได้รับการสนับสนุนมีราคาถูกลงและกระจายเผยแพร่สู่ประชาชนกว้างขวางมากขึ้น และมีส่วนช่วยให้สำนักพิมพ์ทั้งขนาดกลางและขนาดเล็กสามารถดำรงคงอยู่ได้ ส่งผลให้ความพยายามรวมตัวของกลุ่มสำนักพิมพ์เพื่อที่จะผูกขาดตลาดเป็นไปได้ยาก

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าการให้เงินอุดหนุนการจัดพิมพ์หนังสือแก่สำนักพิมพ์จะดำเนินไปได้ด้วยดีและก่อให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม แต่เป้าหมายของการสร้างสรรค์วรรณกรรมให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางและสามารถเข้าถึงได้ง่ายก็ยังต่ำกว่าผลลัพธ์ที่คาดหวัง ดังนั้น ในปี ค.ศ.1999 ระเบียบวิธีการกระจายหนังสือที่ส่งตรงไปยังห้องสมุดประชาชนและร้านค้าหนังสือประมาณ 100 ราย โดยไม่ผ่านสายส่งหรือตัวแทนจำหน่ายจึงถูกนำมาใช้เพื่ออุดช่องว่างผลลัพธ์ของนโยบาย

รัฐบาลสวีเดนใช้วงเงินอุดหนุนในปี ค.ศ.1997 ให้กับวรรณกรรมที่เขียนขึ้นใหม่และวรรณกรรมคลาสสิกระดับโลกที่แปลเป็นภาษาสวีดิช รวมทั้งหนังสือที่ไม่ใช่นวนิยาย หนังสือภาพสำหรับเด็ก หนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น และหนังสือที่แปลมาจากภาษาของชนกลุ่มน้อย เป็นเงินประมาณ 30 ล้านสวีดิชโครน (ประมาณ 120 ล้านบาท) และเพิ่มสูงขึ้นเป็น 121.5 ล้านสวีดิชโครน หรือประมาณ 486 ล้านบาทใน ค.ศ. 2006 ในจำนวนนี้มากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นเงินอุดหนุนสำหรับการจัดพิมพ์หนังสือ และประมาณหนึ่งในสี่เป็นเงินอุดหนุนสำหรับจัดซื้อหนังสือให้กับห้องสมุดประชาชนและห้องสมุดโรงเรียน ที่เหลือเป็นเงินอุดหนุนให้กับโครงการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่างๆ ในโรงเรียน และเงินอุดหนุนให้แก่ผู้ค้าปลีกในการปรับปรุงร้านการสต็อคหนังสือ และการลงทุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

การส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน

ครูชาวสวีดิชมีบทบาทหลักในการส่งเสริมการอ่านมายาวนาน เป็นเรื่องธรรมดาที่ทุกชั้นเรียนจะมีกิจกรรมการอ่านสะสมแต้ม (เด็กทุกคนจะอ่านหนังสือเล่มใดเล่มหนึ่งในเวลาเดียวกัน) กิจกรรมอ่านออกเสียง (ครูจะอ่านออกเสียงดังๆ ให้นักเรียนฟัง และให้นักเรียนทั้งชั้นหรือรายบุคคลฝึกอ่านออกเสียง) การอภิปรายถึงหนังสือที่อ่าน เป็นกิจกรรมที่จะตามมาในระหว่างหรือภายหลังการอ่านหนังสือเล่มนั้นๆ โดย

ครูจะให้ความสำคัญกับการเลือกหนังสือและให้คำแนะนำถึงหนังสือที่นำมาอ่านเพื่ออภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

โดยทั่วไป หนังสือวรรณกรรมจะถูกเลือกมาใช้ในกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพราะหนังสือที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นวรรณกรรม มักจะสะท้อนถึงความคิดที่ขัดแย้งกัน จนนำไปสู่การตรวจสอบแง่มุมของปัญหาและการตั้งคำถามในประเด็นที่เชื่อมโยงถึงคุณค่าของชีวิตและโครงสร้างของสังคม เนื้อหาของงานวรรณกรรมมีความลุ่มลึกและเชื่อมโยงการอ่านเข้ากับการคิดเชิงวิเคราะห์และการจินตนาการ เด็กๆ ที่อ่านวรรณกรรมจึงต้องใช้ความสามารถในการอ่านมาขบคิดอภิปรายในประเด็นเชิงจริยธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ที่จะยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างกับของพวกเขา เป็นการฝึกฝนให้เด็กรู้จักและเข้าใจถึงความแตกต่างหลากหลายทางความคิด เนื่องจากเด็กแต่ละคนในชั้นเรียนต่างก็มีภูมิหลังทางสังคม เพศสภาพ และชนชั้นที่แตกต่างกัน

ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลสวีเดนจึงให้ความสำคัญกับนโยบายการให้เงินอุดหนุนในการจัดพิมพ์หนังสือประเภทวรรณกรรม และส่งให้กับโรงเรียนและห้องสมุดทั่วประเทศ และเพื่อให้มีการใช้ประโยชน์จากหนังสือที่จัดส่งให้ จึงให้เงินอุดหนุนแก่โรงเรียนและครูในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

ตัวอย่างกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนของนักเรียนระดับมัธยม

การส่งเสริมการอ่านด้วยการกระตุ้นการอ่าน ครูจะมอบหมายงานให้นักเรียนไปสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ปู่ย่าตายาย และขอให้พวกเขาเหล่านี้เล่านิทานให้เด็กฟัง จากนั้นนักเรียนจะต้องเล่านิทานที่ตนเองฟังมาให้กับนักเรียนคนอื่นๆ ในชั้นเรียนฟัง เมื่อเล่าเสร็จ ทั้งชั้นเรียนจะร่วมกันอภิปรายกันเกี่ยวกับความแตกต่าง รวมทั้งความคล้ายคลึงกันของโครงสร้างและเนื้อหาในนิทาน หลังจากนั้นนักเรียนต้องเข้าห้องสมุดและเลือกนิทานมาอ่านหนึ่งเรื่อง พร้อมทั้งวาดรูปที่สามารถพรรณนาหรืออธิบายรายละเอียดของเนื้อหาในนิทานได้ แล้วนำมาร่วมอภิปรายกันอีกครั้งหนึ่งในชั้นเรียน

การพัฒนาความสามารถในการอ่าน เพื่อเพิ่มความเข้าใจทางด้านประวัติศาสตร์และความรู้ในเชิงลึกของนักเรียน ครูและบรรณารักษ์จะคัดเลือกและจัดเตรียมจัดหาหนังสือวรรณกรรมที่เหมาะสมกับหัวข้อที่นักเรียนจะศึกษาค้นคว้า ตัวอย่างเช่นการทำโครงการหัวข้อ “การอพยพหรือการย้ายถิ่นฐาน” นักเรียนทุกคนจะได้รับการมอบหมายให้อ่านวรรณกรรมอย่างน้อยหนึ่งเรื่อง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการอพยพของคนสวีดิชที่ย้ายไปอยู่ที่อเมริกาเหนือในศตวรรษที่ 19 นักเรียนทุกคนต้องระบุเหตุผลของการอพยพปัญหาต่างๆ ที่ผู้อพยพต้องเผชิญเมื่อไปพำนักในประเทศใหม่ ความฝัน ความหวัง และการต่อสู้เพื่อความอยู่รอด จากนั้นคือการสัมภาษณ์ผู้อพยพหรือผู้ลี้ภัยที่เข้ามาพำนักในสวีเดน โดยนักเรียนสามารถเลือกสัมภาษณ์สมาชิกครอบครัวหรือญาติพี่น้องของผู้อพยพด้วยก็ได้ ในช่วงสรุปโครงการ นักเรียนจะเกิดความเข้าใจและตระหนักถึงเหตุผลที่คน สวีดิชอพยพออกจากประเทศในศตวรรษที่ 19 ว่าส่วนใหญ่แล้วก็มีเหตุผลที่ไม่แตกต่างกันเท่าไรนักกับผู้อพยพที่ย้ายเข้ามาอยู่ในประเทศสวีเดนในปัจจุบัน

การเสริมสร้างประสบการณ์การอ่าน นักเรียนระดับมัธยมต้นจะได้รับมอบหมายให้อ่านหนังสือ ตำราที่เป็นภาษาสวีดิชเป็นเวลา 60 นาทีต่อสัปดาห์ ซึ่งชั่วโมงการอ่านดังกล่าวจะถูกกำหนดไว้ในปฏิทิน การศึกษาของโรงเรียน ทั้งนี้ นักเรียนสามารถเลือกอ่านตำราเรื่องใดก็ได้จากหัวข้อที่แตกต่างกันถึง 40 หัวเรื่อง หนังสือที่นำมาให้นักเรียนเลือกอ่านจะเป็นหนังสือที่ทำความเข้าใจได้ง่าย โดยไม่มีการกำหนด จำนวนหน้าหรือประเภทหนังสือ เพื่อให้เด็กนักเรียนเกิดความกระตือรือร้นต่อการอ่านและเสริมสร้าง ประสบการณ์ที่ดีต่อการอ่านหนังสือประเภทตำรา

การเสริมสร้างประสบการณ์การอ่านร่วมกัน นักเรียนมัธยมต้นทุกชั้นปีจะได้รับมอบหมายให้อ่านหนังสือหนึ่งเล่มที่เป็นเรื่องเดียวกัน ซึ่งถูกคัดเลือกโดยบรรณารักษ์และครู เพื่อใช้เป็นหนังสือสำหรับ สร้างประสบการณ์และสัมพันธภาพร่วมกัน โดยจะมีการเสวนาอภิปรายอย่างเข้มข้นถึงเรื่องราวต่างๆ ที่ได้ จากการอ่าน กิจกรรมนี้สามารถกระตุ้นให้นักเรียนสะท้อนความคิดเห็นที่มีต่อหนังสือเล่มเดียวกันแต่มี แง่มุมทางความคิดแตกต่างกันออกไปในแต่ละคน แล้วมาร่วมกันอภิปรายเพื่อตีความหาจุดร่วมทาง ความคิดที่เหมือนกันของแต่ละคน

ห้องสมุดประชาชนกับการส่งเสริมการอ่าน

ประเทศสวีเดนมีห้องสมุดประชาชน 289 แห่ง และห้องสมุดสาขาอีกประมาณ 1,100 แห่ง เปิดทำ การมากกว่า 33,000 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ในแต่ละปี เงินอุดหนุนจากภาครัฐให้กับห้องสมุดเพื่อการจัดซื้อ หนังสือมีจำนวนลดลง สวนทางกับปริมาณหนังสือซึ่งได้รับการตีพิมพ์ในท้องตลาดที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น เนื่องจากรัฐบาลเลือกใช้วิธีจ่ายเงินอุดหนุนผ่านสำนักพิมพ์ในอัตราร้อยละ 50 ของราคาหนังสือสุทธิ เพื่อ จัดพิมพ์และจัดส่งหนังสือที่ได้รับการคัดสรรไปยังห้องสมุดโดยตรง

ในปี ค.ศ.1997 รัฐบาลออกกฎหมายห้องสมุด (Library Law) ซึ่งกำหนดให้เทศบาลเมืองทุกแห่ง ต้องจัดให้มีห้องสมุดประชาชน และระบุว่ากิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นพันธกิจหลักที่สำคัญที่สุดของ ห้องสมุด ดังนั้น เทศบาลจำนวน 289 แห่งจึงมีห้องสมุดอยู่อย่างน้อย 1 แห่ง โดยได้รับเงินอุดหนุนจาก สภาเทศบาล เฉลี่ยร้อยละ 40 ของงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาและวัฒนธรรม ทั้งนี้รัฐบาลจะจัดสรร เงินช่วยเหลือเพิ่มเติมสำหรับการจัดกิจกรรมในแต่ละภูมิภาคตามความเหมาะสม

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากอัตราการใช้ห้องสมุดมีปริมาณลดลงอย่างชัดเจน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ใช้ที่ เป็นเด็ก เยาวชน วัยรุ่น และคนหนุ่มสาว จึงทำให้สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยพยายามค้นหา วิธีการดึงดูดให้ผู้ใช้กลุ่มนี้เข้ามาใช้บริการห้องสมุดประชาชนเพิ่มขึ้น มีการเยี่ยมชมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ปัญหาระหว่างห้องสมุด การจัดประชุมสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสนทนากลุ่ม (focus group) และการออกภาคสนามเพื่อศึกษาเฉพาะกรณี จนกระทั่งนำมาสู่โครงการ “2020 Mars Express”

โครงการนี้เริ่มต้นในฤดูใบไม้ร่วง ค.ศ.2005 และสิ้นสุดในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.2008 แนวคิดหลัก ของโครงการคือการรับฟังความคิดเห็นของเด็ก เยาวชน คนหนุ่มสาว ที่มีต่อห้องสมุดและข้อเสนอในการ ปรับปรุงพัฒนา โดยในแต่ละเขตพื้นที่จะมีบรรณารักษ์ประมาณ 15 คน ผู้อำนวยการห้องสมุด และทีมงาน ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศห้องสมุด ร่วมกับแต่ละทีมงานประจำเขต เข้าร่วมโครงการ

โครงการแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ขั้นตอนแรกเป็นการพัฒนาและทดสอบวิธีการที่จะให้เด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบพื้นที่ทางกายภาพของห้องสมุด ขั้นตอนที่สองเป็นการค้นหาว่าจะใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ในลักษณะใดที่จะช่วยทำให้ห้องสมุดมีความเข้าใจ สวยงาม เพื่อเป็นแรงกระตุ้นความสนใจการอ่านและการเรียนรู้

ห้องสมุดที่เข้าร่วมโครงการต่างได้รับคำแนะนำและความคิดเห็นๆ จากกลุ่มเด็กและเยาวชนวัยหนุ่มสาว ทั้งจากการสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และเครื่องมือทดสอบเพื่อเจาะลึกถึงความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้ยังมีการทดลองเชิงปฏิบัติ (Workshop) ด้วยการให้กลุ่มเป้าหมายเข้าเยี่ยมชมห้องสมุด โดยทีมงานห้องสมุดจะคอยศึกษาและสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย ส่วนการสนทนากลุ่มประกอบด้วยผู้เข้าร่วมหลากหลายอาชีพ เช่น ครู นักการศึกษา นักกิจกรรมทางสังคม สถาปนิก ที่ปรึกษาด้านสถาปัตยกรรม นักออกแบบ นักศิลปกรรม นักออกแบบภูมิทัศน์ เพื่อร่วมกันหารูปแบบที่เหมาะสมสอดคล้องกับพฤติกรรมและความต้องการของเด็ก เยาวชน และคนวัยหนุ่มสาว

ภายหลังจากการปรับปรุงด้านกายภาพ การแบ่งพื้นที่อ่านหนังสือและกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และด้านการบริหารจัดการแล้ว ทีมงานของห้องสมุดที่เข้าร่วมโครงการยังได้นำเอาหลักสูตรการเล่าเรื่อง (Storytelling) การฉายภาพยนตร์ เคล็ดลับการใช้หนังสือดิจิทัลกับเด็กแต่ละช่วงวัย เทคนิคการจัดพื้นที่อ่านหนังสือและการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก ซึ่งเป็นความรู้โดยตรงและต่อยอดความรู้จากการศึกษาทดลองปฏิบัติจริงในระหว่างที่เข้าร่วมโครงการนี้ไปใช้จัดกิจกรรมที่ห้องสมุดแต่ละแห่งอีกด้วย

ห้องสมุดประชาชนยังมีบทบาทสำคัญในการให้บริการทรัพยากรการอ่านประเภท Easy-to-Read สำหรับกลุ่มที่มีปัญหาการอ่าน ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น และการ์ตูน รวมทั้งสื่อทัศนูปกรณ์ เช่น หนังสือเสียง วิดีโอ โปรแกรมข้อมูล ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนาการอ่าน โดยหนังสือในกลุ่ม Easy-to-Read จะทำเครื่องหมายอย่างชัดเจน และจัดวางไว้ในที่ๆ ผู้อ่านสามารถหยิบได้อย่างสะดวกง่ายดาย

สรุป

ความผันผวนของตลาดหนังสือสวีเดนใน ค.ศ.1970 นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงนโยบายราคาของรัฐบาล ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบขกติกาทงธุรกิจการค้าหนังสือ จนส่งผลให้ธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตหนังสือของประเทศสวีเดนมีความเป็นระบบ เป็นมืออาชีพ และมีการแข่งขันที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

การลดภาษีมูลค่าเพิ่มช่วยให้ธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตหนังสือมียอดขายสูงขึ้น อันเนื่องมาจากราคาหนังสือถูกลง จึงอาจกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงกฎกติกาทางการค้าหรือนโยบายราคาและการลดภาษีมูลค่าเพิ่ม เป็นปัจจัยสำคัญสองประการที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรอ่านและการใช้ประโยชน์จากหนังสือของประชาชนชาวสวีเดน

นอกจากนี้ การอุดหนุนด้านการเงินให้แก่ผู้เขียน สำนักพิมพ์ ร้านหนังสือ โรงเรียน และห้องสมุดประชาชน มีส่วนหนุนเสริมให้การเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายเกิดผลทางบวกยิ่งขึ้น ระบบการให้เงิน

อุดหนุนที่ริเริ่มมาตั้งแต่ปี ค.ศ.1968 และนำมาใช้อย่างจริงจังและมีทิศทางมากขึ้นในปี ค.ศ.1975 โดยเฉพาะการสนับสนุนทางการเงินแก่สำนักพิมพ์ที่จัดพิมพ์หนังสือวรรณกรรมคุณภาพ ซึ่งมีกระบวนการขั้นตอนการคัดเลือกอย่างรอบคอบเป็นพิเศษโดยภาครัฐ ทำให้เป้าหมายที่จะกระจายหนังสือประเภทวรรณกรรมไปถึงผู้อ่านทั่วประเทศอย่างเท่าเทียมกันบังเกิดผลเป็นรูปธรรม

นอกเหนือจากการส่งเสริมการอ่านในรูปแบบเงินอุดหนุนแล้ว การมอบรางวัลให้กับหนังสือผู้เขียน หรือสำนักพิมพ์ ก็เป็นสิ่งที่ภาครัฐให้ความสำคัญเป็นพิเศษ นอกจากรางวัลโนเบล สาขาวรรณกรรม ของสถาบันวิชาการแห่งสวีเดน (The Swedish Academy) ที่รู้จักกันทั่วโลกแล้ว ในประเทศสวีเดนยังมีการมอบรางวัลระดับชาติให้กับหนังสือดีเด่นอีกหลายรางวัล เช่น รางวัล August-prize สำหรับหนังสือออกใหม่ 3 ประเภท ได้แก่ ประเภทหนังสือนวนิยาย ประเภทหนังสือที่มีใจนวนิยาย และประเภทหนังสือเด็ก รางวัล Little August-prize มอบให้แก่นักเขียนที่อายุระหว่าง 16-20 ปี รางวัล Gold Paperback สำหรับหนังสือปกอ่อนที่มียอดจำหน่ายสูง และรางวัล The National Annual Astrid Lindgren Memorial Award ซึ่งมีเงินรางวัลสูงถึง 700,000 เหรียญสหรัฐ

ปัจจุบัน ประเทศสวีเดนมีหนังสือใหม่ที่จัดพิมพ์เผยแพร่เฉลี่ยประมาณ 11,000 เรื่องต่อปี ยอดขายหมุนเวียนในตลาดประมาณ 5,400 ล้านสวีดิชโครน (ประมาณ 21,600 ล้านบาท) มีสำนักพิมพ์ขนาดใหญ่และเล็กมากกว่า 100 แห่ง ร้านหนังสือขนาดกลางและใหญ่มีจำนวนประมาณ 350 แห่ง ในเมืองใหญ่ที่มีประชากรหนาแน่น จะมีร้านหนังสือเฉลี่ยอย่างน้อย 1 แห่ง และยังมีร้านค้าปลีกขนาดเล็กอีกนับพันแห่ง รวมทั้งร้านขายของชำ สถานีบริการน้ำมัน และร้านค้าประเภท hypermarket ซึ่งมีพื้นที่ขายหนังสือ รองรับความต้องการของประชากรกว่าร้อยละ 90 ที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง อีกทั้งการเกิดขึ้นของร้านหนังสือทางอินเทอร์เน็ต ล้วนมีส่วนที่ทำให้หนังสือสามารถเข้าถึงผู้บริโภคชาวสวีเดนได้อย่างง่ายดาย

จากประสบการณ์ของสวีเดน สู่ข้อเสนอเชิงนโยบายของไทย

ประเทศสวีเดนให้ความสำคัญกับการอ่านโดยการขับเคลื่อนนโยบายผ่านองค์กรหรือสถาบันทั้งที่เป็นหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ซึ่งมีบทบาทหน้าที่เชื่อมโยงกัน ตลอดจนการให้ความสำคัญกับหนังสือประเภทวรรณกรรม (ซึ่งมีเนื้อหาลุ่มลึกและเชื่อมโยงการอ่านเข้ากับการคิดเชิงวิเคราะห์และจินตนาการ) โดยมีสำนักพิมพ์ ร้านค้า โรงเรียน และห้องสมุดประชาชน เป็นกลไกหรือช่องทางนำหนังสือเหล่านี้สู่ผู้อ่านที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ประเทศไทยสามารถนำเอาประสบการณ์ของสวีเดนมาศึกษาหาแนวทาง และทดลองหรือพิจารณานำมาปรับใช้ได้ โดยมีข้อเสนอเชิงนโยบายในเบื้องต้น ดังนี้

1. รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการศึกษาวิจัย หรือตั้งคณะกรรมการระดับชาติประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญที่มีความเป็นอิสระ ทำหน้าที่รวบรวมรายชื่อวรรณกรรมที่มีคุณค่าทั้งของไทยและสากล พร้อมจัดทำเรื่องย่อ ในลักษณะแคตตาล็อกรายชื่อหนังสือ กระจายเผยแพร่ไปยังห้องสมุดและโรงเรียนทั่วประเทศ

2. รัฐบาลควรจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่นักเขียน นักแปล รวมถึงคำลิขสิทธิ์ต่างๆ และจัดพิมพ์วรรณกรรมทรงคุณค่าทั้งของไทยและสากล ทั้งที่เป็นผลงานดั้งเดิมและที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ เผยแพร่ แจกจ่ายไปยังห้องสมุดโรงเรียนและห้องสมุดประชาชนทั่วประเทศ
3. ใช้มาตรการด้านภาษีเพื่อสนับสนุนการอ่าน ที่ส่งผลกระทบต่อทั้งผู้ผลิต ผู้ค้า และผู้บริโภค**
4. จัดตั้งสถาบันการเงินเฉพาะกิจเพื่อให้สินเชื่อและคำแนะนำแก่ธุรกิจอุตสาหกรรมหนังสือ หรือเพิ่มบทบาทสถาบันการเงินของรัฐ เช่น ธนาคารออมสิน ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (SME Bank) ให้จัดทำแพ็คเกจการสนับสนุนด้านสินเชื่อและการเงินสำหรับธุรกิจหนังสือที่มีวัตถุประสงค์จัดพิมพ์เผยแพร่หนังสือดีมีคุณภาพ
5. จัดสรรเงินอุดหนุนให้กับโรงเรียนและห้องสมุดประชาชนที่จัดทำโครงการส่งเสริมการอ่านที่น่าสนใจ ผ่านบทบาทครูและบรรณารักษ์ในพื้นที่ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กระตือรือร้น และเอาใจจริงจัง
6. สนับสนุนให้องค์กรปกครองท้องถิ่น (เทศบาล อบจ. อบต.) เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาปรับปรุงห้องสมุดประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ โดยใช้แนวทางห้องสมุด 3 ดี (บรรยากาศดี หนังสือดี บรรณารักษ์ดี) รวมถึงส่งเสริมให้กลุ่มเด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมให้ข้อคิดเห็นหรือเสนอแนะการปรับปรุงห้องสมุด ทั้งด้านกายภาพ หนังสือและสื่อ และกิจกรรมการเรียนรู้ (ดังเช่นโครงการ 2020 Mars Express) ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต
7. ศึกษาแนวทางการจัดทำหนังสือและสื่อประเภท Easy-to-Read มาใช้กับกลุ่มที่ไม่รู้หนังสือ หรือผู้ที่มีปัญหาการอ่าน

** วันที่ 15 มิ.ย.2553 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการมาตรการภาษีเพื่อส่งเสริมการอ่าน ตามที่สมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทยเสนอผ่านมายังกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้ 1. ยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับค่าใช้จ่ายในการบริจาคหนังสือและสื่อเพื่อการศึกษาแก่หน่วยราชการ สถานศึกษา หรือองค์กรการกุศล โดยบุคคลธรรมดาให้ยกเว้นเป็นจำนวน 2 เท่าของรายจ่ายนั้น แต่ไม่เกินร้อยละ 30 ของเงินได้พึงประเมิน หลังหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อน ส่วนบริษัทหรือนิติบุคคลให้ยกเว้นเป็น 2 เท่าของรายจ่ายนั้น แต่ไม่เกินร้อยละ 30 ของกำไรสุทธิก่อนหักรายจ่ายเพื่อการกุศล สาธารณะ หรือเพื่อการสาธารณประโยชน์ และเพื่อการศึกษา หรือเพื่อการกีฬา 2. ยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับค่าใช้จ่ายจากการซื้อหนังสืออ่านเพื่อพัฒนาตนเอง ครอบครัว องค์กร โดยบุคคลธรรมดาให้ยกเว้นตามจำนวนที่จ่ายจริงไม่เกินปีละ 10,000 บาท ส่วนบริษัทหรือนิติบุคคลให้ยกเว้นเป็นค่าใช้จ่ายได้เป็น 2 เท่าของรายจ่ายนั้น 3. ให้ธุรกิจหนังสือ รวมทั้งนิตยสารและหนังสือพิมพ์ เข้าอยู่ในระบบภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 0 ซึ่งจะช่วยให้สำนักพิมพ์สามารถขอคืนภาษีได้เต็มจำนวน ทำให้ต้นทุนการผลิตหนังสือมีแนวโน้มต่ำลง และราคาหนังสือมีโอกาสลดลง กระตุ้นการอ่านและมีผู้อ่านหนังสือได้มากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากมติ ครม. ข้อเสนอดังกล่าวอยู่ในขั้นตอนการศึกษาและพิจารณาผลกระทบของกระทรวงการคลัง

ลำดับเหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับตลาดหนังสือและการอ่านของประเทศสวีเดน

ปี	นโยบาย โครงการ กิจกรรม งานวิจัย และสถิติที่น่าสนใจ
ค.ศ.1905	- รัฐบาลออกนโยบายด้านการส่งเสริมการอ่าน โดยรัฐให้การสนับสนุนทางการเงินแก่ห้องสมุดประชาชน และเน้นเผยแพร่กระจายวรรณกรรมที่มีคุณค่าไปสู่ปัจเจกบุคคลให้มากที่สุด โดยคาดหวังจากระบบห้องสมุดทั่วประเทศ
ค.ศ. 1960-1970	- กระทรวงศึกษาธิการและวิทยาศาสตร์สั่งการให้มีการดำเนินการวิจัยครั้งใหญ่ในชื่อ Litteraturutredningen โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแนะนำวิธีการเลือกหนังสืออ่าน วิธีการกระจายหนังสือสู่ผู้อ่าน และการส่งเสริมการผลิตวรรณกรรมในประเทศ รวมทั้งศึกษาวิจัยเกี่ยวกับหนังสือและนิสัยการอ่านของคนสวีเดน - รัฐบาลเริ่มใช้นโยบายให้เงินอุดหนุนด้านการพิมพ์ ตั้งแต่ปี ค.ศ.1968 โดยมุ่งเน้นไปยังร้านหนังสือ จุดประสงค์เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายของร้านค้าหนังสือ และเพิ่มช่องทางจำหน่ายให้กระจายกว้างขวางยิ่งขึ้น ต่อมาจึงเริ่มให้เงินอุดหนุนในการจัดพิมพ์วรรณกรรมคุณภาพและวรรณกรรมเด็ก ในปี ค.ศ.1975 - สภาพตลาดหนังสือ 1. ราคาหนังสือถูกควบคุมไว้ค่อนข้างคงที่ ไม่มีการแข่งขัน 2. มีการควบคุมแหล่งขายหนังสือ 3. หนังสือส่วนใหญ่ใช้วิธีขายตรง 4. มีการรวมกลุ่มของสำนักพิมพ์ขนาดใหญ่และขนาดกลาง
ค.ศ.1970	- สภาพตลาดหนังสือ (ก่อนการประกาศใช้นโยบายการตั้งราคาแบบเสรี) 1. มีความผันผวนอย่างรุนแรง 2. จำนวนสำนักพิมพ์ลดลง 3. ราคาหนังสือสูงขึ้น เกิดการประท้วง คัดค้านราคาหนังสือที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนด 4. ยอดขายหนังสือลดลง 5. สำนักพิมพ์ขนาดใหญ่รวมตัวกัน สำนักพิมพ์ขนาดเล็กทยอยปิดตัว - รัฐบาลพิจารณาจัดพิมพ์หนังสือประเภทบันเทิงคดีแจกจ่ายไปยังห้องสมุดประชาชนโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย - รัฐบาลตัดสินใจใช้นโยบายการตั้งราคาหนังสือแบบเสรี (Free Pricing) ยกเลิกการควบคุมราคา และประกาศใช้ข้อตกลงทางการค้าทั่วไประหว่างสำนักพิมพ์และสมาคมผู้จัดจำหน่าย เพื่อเป็นกฎกติกาสำหรับใช้ในการปรับตัวระหว่างผู้ค้าทุกฝ่าย - จัดตั้งชมรมหนังสือ (Book Club) ขึ้นมาเป็นผู้เล่นรายใหม่ คอยแทรกแซงตลาดให้มี

	<p>เสถียรภาพ เน้นจัดพิมพ์และจำหน่ายวรรณกรรมประเภทนวนิยายที่มีคุณภาพ แต่ตั้งราคาขายไว้ให้อยู่ในระดับต่ำ</p> <p>- หลังการเปิดเสรีราคาหนังสือ ชมรมหนังสือมียอดขายคิดเป็นส่วนแบ่งตลาดสูงถึงร้อยละ 25 ของยอดขายหนังสือในกลุ่มบันเทิงคดี</p>
ค.ศ.1974	- จัดตั้ง Swedish National Council for Cultural Affairs หรือ NCAA ดูแลนโยบายด้านวัฒนธรรมและการศึกษา รับผิดชอบเรื่องการสนับสนุนทางการเงินและการให้คำแนะนำแก่กระทรวงวัฒนธรรมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทุกรูปแบบ รวมทั้งห้องสมุดประชาชน
ค.ศ.1975	- รัฐบาลใช้นโยบายให้เงินอุดหนุนแก่สำนักพิมพ์ที่จัดพิมพ์วรรณกรรมที่มีคุณภาพและทรงคุณค่า รวมทั้งวรรณกรรมเด็ก ทำให้หนังสือวรรณกรรมชั้นดีมีราคาถูกลงและแพร่หลายสู่ประชาชนมากขึ้น
ค.ศ.1977	- จัดตั้งสถาบันการเงินสำหรับอุตสาหกรรมหนังสือ (The Book Industry Finance Institute หรือ BFI) เพื่อให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำด้านการลงทุน และสนับสนุนทางการเงิน วัตถุประสงค์หลักเพื่อเสริมความแข็งแกร่งให้กับเครือข่ายของร้านหนังสือในสวีเดน และต้องการให้ BFI ทำหน้าที่กำกับติดตามพัฒนาการในตลาดหนังสืออย่างต่อเนื่อง
ค.ศ.1978	<p>- ร้านหนังสือมีจำนวนทั้งสิ้น 298 แห่ง ซึ่งมีอัตราการลดลงหรือคงที่มาโดยตลอดนับจากเปิดเสรีราคาหนังสือ (ในปี ค.ศ.1970 มีร้านหนังสือทั่วประเทศประมาณ 400 แห่ง) จนกระทั่งถึงปี ค.ศ.2002 จำนวนร้านหนังสือจึงเพิ่มขึ้น อันเป็นผลมาจากการลดภาษีมูลค่าเพิ่ม</p> <p>- ห้างสรรพสินค้าและห้างแบบไฮเปอร์มาร์เก็ตมียอดขายจากหนังสือเพิ่มขึ้น ทำให้หนังสือเป็นสิ่งที่สามารถหาซื้อได้นอกร้านหนังสือ ในภาพรวมยอดขายหนังสือจึงเพิ่มขึ้น ถึงแม้ว่าจำนวนร้านหนังสือจะลดลง</p>

ค.ศ.1980	<p>- ผลการวิจัยห้องสมุดประชาชน เรื่อง Folkbiblioteksutredningen นำไปสู่การจัดหมวดหมู่หนังสือวรรณกรรมคุณภาพถึง 3,000 เรื่อง และข้อเสนอแนวทางที่ห้องสมุดประชาชนควรจะทำเนิการ โดยเฉพาะด้านการบริหารจัดการหนังสือประเภทวรรณกรรม ซึ่งมีผลอย่างสำคัญต่อนโยบายการผลิตและการกระจายเผยแพร่วรรณกรรมสู่ผู้อ่าน ไปจนถึงนโยบายการอ่านของประเทศ</p> <p>- จัดตั้งมูลนิธิหนังสือแห่งสวีเดน (Swedish Book Foundation) เพื่อดำเนินการส่งเสริมการอ่านของประชาชนชาวสวีดิช มีภารกิจหลักในด้านการวิจัยการอ่านและเขียนตลอดจนดำเนินโครงการรณรงค์หนังสือหนึ่งเล่มเพื่อเด็กทุกคน (A Book for Every Child Campaign) ในปี 1996 ซึ่งประสบความสำเร็จมากจนยกระดับกลายเป็นโครงการระดับชาติตั้งแต่ปี ค.ศ.2002 เป็นต้นมา</p>
ค.ศ.1992	<p>- ยกเลิกข้อตกลงทางการค้าทั่วไประหว่างสำนักพิมพ์และสมาคมผู้จัดจำหน่ายหนังสือ ที่ประกาศใช้ใน ค.ศ.1970</p>
ค.ศ.1994	<p>- รัฐบาลออกกฎหมายการแข่งขัน (The Competition Law) กำหนดข้อห้ามที่เป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันที่จะดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งด้านการผลิตและการค้าสินค้าและบริการ โดยการแข่งขันแบบเสรีจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ของผู้บริโภค นับเป็นการสิ้นสุดยุคแห่งการควบคุมราคาหนังสืออย่างแท้จริง</p>
ค.ศ.1997	<p>- รัฐบาลออกกฎหมายห้องสมุด (Library Law) โดยมีข้อกำหนดให้เทศบาลเมืองทุกแห่งต้องจัดให้มีห้องสมุดประชาชน (Public Library) พร้อมทั้งกำหนดให้การส่งเสริมการอ่านเป็นพันธกิจหลักของห้องสมุด</p>
ค.ศ.2000	<p>- มีการวิจัยเพื่อศึกษาลักษณะนิสัยที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมของชาวสวีเดน พบว่า</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การแวะเวียนเข้าห้องสมุดและการอ่านหนังสือเป็นวิถีชีวิตและวัฒนธรรมหลักของชาวสวีเดน 2. มากกว่าร้อยละ 80 อ่านหนังสือเพื่อความเพลิดเพลินอย่างน้อยปีละ 1 เรื่อง 3. ประมาณร้อยละ 70 มักจะเข้าไปใช้บริการห้องสมุด 4. ชนชั้นแรงงานก็เป็นกลุ่มที่ใช้บริการห้องสมุดประชาชน 5. ผู้หญิงอ่านหนังสือมากกว่าผู้ชาย 6. คนที่มีการศึกษาสูงอ่านหนังสือมากกว่าคนที่มีการศึกษาต่ำ 7. ประชากรในเมืองใหญ่มีอัตราการอ่านมากกว่าผู้อาศัยอยู่ในเมืองเล็ก 8. ผู้สูงอายุมีอัตราการอ่านเพิ่มขึ้น

ค.ศ.2002	<ul style="list-style-type: none"> - รัฐบาลประกาศลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับหนังสือจากร้อยละ 25 เป็นร้อยละ 6 ส่งผลให้ราคาหนังสือขายปลีกลดลงร้อยละ 15 ปริมาณการอ่านและยอดขายหนังสือวรรณกรรมประเภทนวนิยายเพิ่มขึ้น อัตราผลตอบแทนของผู้ขายหนังสือเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ส่งผลกระทบทางบวกต่อสำนักพิมพ์ ผู้ค้าปลีก ชมรมหนังสือ ร้านค้าหนังสือ รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องอื่น - รัฐบาลให้เงินอุดหนุนสำหรับการก่อตั้งร้านหนังสือแห่งใหม่ การปรับปรุงร้าน และการซื้อกิจการ รวมทั้งให้เงินอุดหนุนแก่ร้านจำหน่ายหนังสือขนาดเล็กที่จะลงทุนปรับปรุงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และร้านจำหน่ายหนังสือในเมืองเล็กๆ ที่ต้องการลงทุนในด้านการสต็อกหนังสือ
ค.ศ.2005	<ul style="list-style-type: none"> - สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยจัดทำโครงการ 2020 Mars Express เพื่อรับฟังความคิดเห็นของเด็ก เยาวชน และคนหนุ่มสาว ผลของโครงการนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงทางด้านการบริหารจัดการห้องสมุด การปรับปรุงกายภาพและจัดสรรพื้นที่ใช้ประโยชน์ที่ตอบสนองต่อวิถีชีวิตและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้น
ค.ศ.2006	<ul style="list-style-type: none"> - รัฐบาลให้การสนับสนุนทางการเงินในการจัดพิมพ์หนังสือวรรณกรรมและวารสาร การจัดซื้อหนังสือให้ห้องสมุด และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เป็นจำนวนเงิน 121.5 ล้านบาท หรือประมาณ 486 ล้านบาท
ค.ศ.2007	<ul style="list-style-type: none"> - หนังสือออกใหม่มียอดจำหน่าย 28 ล้านเล่ม หนังสือที่ได้รับการตีพิมพ์เดิมนียอดจำหน่าย 45.6 ล้านเล่ม - จำนวนหนังสือที่ตีพิมพ์ต่อปกเฉลี่ย 8,500 เล่ม และเฉลี่ยขายได้ต่อปกสูงถึง 6,000 เล่ม - ยอดขายของร้านหนังสือและผู้ค้าปลีก ลดลงประมาณร้อยละ 12 เนื่องจากมีผู้ค้าปลีกทางอินเทอร์เน็ตเข้ามาแทนที่ ขณะที่ยอดขายของสำนักพิมพ์เพิ่มขึ้นเล็กน้อยเมื่อเทียบกับ ค.ศ.2006 - ยอดพิมพ์และจำหน่ายหนังสือประเภทนวนิยายสูงขึ้นเกือบ 5 ล้านเล่ม เมื่อเทียบกับ ค.ศ.2006 ส่วนหนังสือเด็กเพิ่มขึ้นเล็กน้อย - มูลค่าตลาดหนังสือรวมประมาณ 7 พันล้านบาท หรือประมาณ 28,000 ล้านบาท